

	Läkemedelshantering Inom kommunal hälso- och sjukvård	
Avsnitt Förvaring av läkemedel	Kapitel nr LM 7	Sida 1 (4)
Framtagen av Medicinskt ansvariga sjuksköterskor Kronobergs län	Utgåva 10:0	2022-04-29
Godkänd och fastställd av Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Fastställd 2024-04-26	Giltig från 2024-04-26

7. Förvaring av läkemedel

7:1 Inledning

Följande läkemedelsrutiner gäller när sjuksköterska i kommunen har ansvaret för en patients läkemedelshantering.

HSLF-FS 2017:37 är den grundförfattning som styr läkemedelshantering i kommunal hälso- och sjukvård. När uppgifter i rutinen styrs av annan författning anges detta separat.

7:2 Ansvar

Förrådsansvarig sjuksköterska ansvarar för kommunalt läkemedelsförråd. Patientansvarig sjuksköterska ansvarar för enskilda medicinskåp.

7:3 Definition

Läkemedelsförråd i kommunen kan vara:

- läkemedelsförråd för gemensamt bruk
- läkemedelsförråd med flera enskildas läkemedel
- enskild patients medicinskåp

7:4 Sjuksköterska med ansvar för läkemedelsförråd

Ansvar för sjuksköterska med ansvar för läkemedelsförråd är beskrivet i kapitlet ”Mål och riktlinjer för läkemedelshantering”.

7:5 Den enskildes medicinskåp

När sjuksköterska har övertagit läkemedelshanteringen är patientens medicinskåp att betrakta som läkemedelsförråd.

Läkemedel i särskilt boende skall förvaras inlåsta i enskilda medicinskåp i lägenheten. Detta kan utgöras av ett låsbart köksskåp. Medicinskåpet ska ej placeras i våtutrymme. I medicinskåpet får inget annat än läkemedel och den dokumentation som behövs för läkemedelsadministration, förvaras. (ex. läkemedelslista)

Om flera personer delar bostad ska varje person ha ett eget medicinskåp.

I ordinärt boende ska bärbara medicinskåp kunna lånas ut då sjuksköterska övertagit läkemedelsansvaret.

Patientansvarig sjuksköterska ansvarar för att endast aktuella läkemedel förvaras i den enskildes medicinskåp.

Läkemedel ska förvaras i originalförpackning så att märkning och hållbarhetsuppgifter finns med.

Påfyllning till originalförpackning från annan förpackning är inte tillåten.

Läkemedel som tillförts den enskildes läkemedelsskåp från det kommunala läkemedelsförrådet får inte återföras.

Personal som tilldelats uppgiften att ansvara för administrering av läkemedlen har tillgång till den enskildes medicinskåp.

Hur man praktiskt löser hantering, tillgång till läkemedel och nyckel/kodhantering på enheten ska beskrivas i *lokala instruktioner*, som upprättas av den sjuksköterska som förestår läkemedelsförrådet. *Se lokal instruktion.*

7:6 Kommunalt läkemedelsförråd

Läkemedel ska förvaras enligt tillverkarens anvisningar i ett särskilt förråd som är anpassat till verksamhetens inriktning och omfattning. Läkemedlen ska vara oåtkomliga för obehöriga.

Läkemedel ska förvaras i ett låst läkemedelsförråd.

Nyckel/kod får endast innehas av sjuksköterska eller undersköterska med särskild delegering.

För nyckel/kodhantering till kommunalt läkemedelsförråd *se lokal instruktion.*

Läkemedel ska förvaras i originalförpackning så att märkning och hållbarhetsuppgifter finns med. Påfyllning till originalförpackning från annan förpackning är inte tillåten.

I läkemedelsförrådet får inte annat än läkemedel och viss dokumentation, till exempel narkotikalistor, förvaras.

Läkemedel som tillhört patient får inte avidentifieras och tillföras kommunalt läkemedelsförråd.

Läkemedel som bör förvaras i temperatur +2 - +8 C ska förvaras i låsbart kylskåp.

Kylskåpet ska vara utrustat med termometer som anger högsta och lägsta värde.

Temperaturen ska kontrolleras regelbundet minst en gång per månad och vid behov oftare, till exempel vid förvaring av vaccin. Kontrollerna ska dokumenteras.

Om läkemedelsrobot/automat används för förvaring av den enskildes läkemedel räknas den som patientens läkemedelsförråd, se lokal rutin.

7:7 Läkemedel utanför förråd

”Om det är förenligt med en säker hantering, får läkemedel som måste vara lätt tillgängliga förvaras utanför läkemedelsförrådet”.

De läkemedel som kan bli aktuella för förvaring utanför läkemedelsförråd kan vara:

- Läkemedel för sårbehandling, salvor och spolvätska efter säkerhetsbedömning
- Läkemedel i akutaskar, se vidare kapitel Akutask.

Dessa läkemedel ska finnas förtecknade i den lokala instruktionen för läkemedelshantering.

Mindre mängd syrgas för akut behov kan förvaras olåst, efter riskbedömning.

7:8 Lagrings- och användningstider

Läkemedel har begränsad hållbarhet. Brytningsdatum ska alltid antecknas på etiketten för alla flytande läkemedel, läkemedel för sårbehandling och salvor. På standardförpackade läkemedel finns utgångsdatum angivet. Angivet utgångsdatum avser obruten förpackning.

När tabletter utan blisterförpackning iordningställs i påse anges utgångsdatum max 4 veckor framåt i tiden från iordningställandedatum.

Kontrollera alltid i vilken temperatur läkemedlet ska förvaras. Vissa läkemedel har olika hållbarhetstid beroende på om de förvaras i kylskåp eller rumstemperatur, max 25 grader. Sådana läkemedel ska alltid märkas med det datum när det har tagits ur kylskåp.

Vissa läkemedel får ej förvaras utanför originalförpackning på grund av till exempel ljus- eller fuktkänslighet.

Om läkemedel i basförråd varit utsatt för temperaturer över 25 grader, vilket är maxtemperatur för flertalet läkemedel, kontakta läkemedelsenheten, Region Kronoberg, för råd.

7:9 Tillvaratagande av läkemedel i samband med dödsfall

Läkemedel utskrivet på individuellt recept är formellt den enskildes egendom och blir dödsboets egendom om patienten avlider.

Har anhöriga tagit hand om eller övertagit en avliden patients narkotiska läkemedel kan det dock formellt betraktas som olaga narkotikainnehav. Detta förhållande medför dock ingen rätt för vårdpersonalen att mot de anhörigas vilja omhänderta dessa läkemedel.

7:10 Kassation av överblivna läkemedel

Rekvision av påsar och burkar för ”överblivet läkemedel” görs via beställningssystem.

Kasserade läkemedel ska återlämnas till lokalt apotek.

7:10:1 Kassation av narkotika

Kontrasignering krävs när större mängder kasseras.

Med större mängd menas 10 tabletter eller mer än 3 ampuller/plåster.
Skriv orsaken till kassationen på narkotikalista/förbrukningsjournal.

Gäller läkemedel både från förråd och enskild.

7:10:2 Hur olika typer av läkemedel kasseras

Allmänt

- Häll inte ut läkemedel i avloppet.
- Tomma läkemedelsförpackningar som kartonger, plast-och glasburkar och ampuller sorteras på enheten enligt kommunens avfallssortering.
- Kasserade läkemedel lämnas till lokalt apotek.

Fasta läkemedel

- Lösa tabletter, kapslar, stolpiller, klysmå, salvtuber, astmasprayer, obrutna ampuller, plåster och små injektionsflaskor läggs i särskild burk/påse märkt ”kasserade läkemedel”.

Flytande läkemedel

- Kvarblivna rester av flytande läkemedel lämnas till lokalt apotek. Detta gäller även rester av infusioner med tillsatser, rester i insulinpennor o dylikt.
Förslut påsen väl.
- Närings- och saltlösningar utan tillsats av läkemedelssubstanser får hällas ut i avloppet.
- Obrutna ampuller kasseras som fasta läkemedel.

7:11 Reklamation/felleverans

Upptäcks något fel på ett läkemedel (till exempel fällning, missfärgning) eller felleverans från apoteket kontakta dem via avvikelsetjänsten och ev. kontakt med kundtjänst som ansvarar för hur det ska hanteras.

När det gäller övriga läkemedel och leveranser tas kontakt med berört apotek.